

Др Милена Јовановић Zattila,*
Редовни професор Правног факултета
Универзитет у Нишу

ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfni1881139J

UDK: 005.334:336.71
347.734

Рад примљен: 21.09.2018.
Рад прихваћен: 02.11.2018.

УПРАВЉАЊЕ БАНКАРСКИМ РИЗИКОМ**

Апстракт: У тржишним условима привређивања, ризик је суштинска одлика банкарских активности и њему је подређена целокупна стратегија и организација банака. Савремени услови пословања утицали су на претварање банака у финансијске холдинг компаније које своје пословање реализују на свим сегментима глобалног финансијског тржишта, због чега се суочавају са различитим типовима ризика. Уколико оне неадекватно процењују и управљају својим ризицима, изложене су могућности отварања стечаја. Због тога, пословно управљање у банкама данас се све више концептира као управљање ризицима. С обзиром на то да послују претежно туђим средствима, преузимање ризика је доминантна карактеристика банака. Рад има за циљ да укаже на основне ризике у банкарском пословању и сложеност фактора који их детерминишу.

Кључне речи: банка, управљање ризиком, финансијско тржиште, изложеност банке, ликвидност.

1. Увод

Постоје различите дефиниције ризика, а њихов заједнички именитељ је неодређеност ризика и губитак као један од могућих исхода. Чињеница да банке послују на начелима рентабилности, ликвидности и сигурности указује на ризичан карактер њиховог пословања. Како ликвидност

* milena@prafak.ni.ac.rs

** Рад је саопштен на међународној научној конференцији „Право пред изазовима савременог доба“, која је одржана 13. и 14. априла 2018. године на Правном факултету Универзитета у Нишу.

Рад је резултат истраживања у оквиру пројекта „Заштита људских и мањинских права у европском правном простору“, бр. 179046, који спроводи Правни факултет у Нишу, а финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

подразумева способност намирења обавеза према повериоцима, ризик ликвидности односи се на могућност настанка негативних ефеката на капитал банке услед њене неспособности да испуњава доспеле обавезе.¹ Последице изложености овим ризицима не могу се у потпуности предвидети од стране привредног субјекта у случају економске или финансијске кризе. Стога, ниво прихваћеног ризика мора бити сразмеран способности банке да апсорбује евентуалне губитке и да оствари прихватљиву стопу приноса. Уколико оне неадекватно процењују и управљају својим ризицима, изложене су могућности отварања стечаја.

У савременим условима глобалног пословања, банке и трговачка друштва се сусрећу са бројним ризицима који доводе у питање појединачне банкарске послове, као што су наплата потраживања, промене окружења и нормативне делатности од утицаја на неизвесност исхода трансакције, и догађаја који у целини повећавају неизвесност банкарских прихода. Суштина стратегије управљања ризицима не лежи више у питању да ли преузети ризик, већ колики ризик је савремена банка у могућности да преузме у циљу постизања задовољавајуће стопе рентабилности. Сходно томе, за банку је од пресудног значаја да истражи све ризике који долазе из окружења и њеног сопственог пословања, како би могла одредити степен ризика који може да поднесе и контролише, односно да га сведе у реално прихватљиве оквире. Дакле, суштина проблематике ризика у банкарском пословању није у избегавању ризика, већ у професионалном управљању свим банкарским ризицима, поштујући при томе основна економска начела која се примењују у банкарском пословању, а то су рентабилност и ликвидност. У вези са тим, задатак менаџера у банкарству јесте да активно управљају свим ризицима и да благовремено препознају прилике које ће банци донети приход који је адекватан ризику који се преузима (Иваниш, 2012:14).

У банкарској и у корпоративној пракси, предузимају се мере да се ризик у сваком послу смањи. Готово је немогуће у потпуности елиминисати ризик у послу. Ризици се не могу елиминисати, али се неки ризици могу ефикасније контролисати, а неки врло тешко или се уопште не могу контролисати, што је случај када су изазвани спољним факторима на које банка не може да утиче. Бројни су ризици којима је банка изложена и међусобно су повезани у сложеним узрочно-последичним односима.

1 Ризик ликвидности може бити условљен: 1) повлачењем постојећих извора финансирања, односно немогућношћу прибављања нових извора финансирања; 2) отежаним претварањем имовине у ликвидна средства због поремећаја на тржишту (тржишни ризик ликвидности).

2. Управљање банком

Управљање банком је подељено између акционара, менаџмента банке и регулаторног тела које штити интересе банке и њених поверилаца. Наглашава се важност природе власништва и утицај који она има на ризик, потенцијалне конфликте између менаџера и власника и анализирају односи између преузимања ризика банака, њихове власничке структуре и банкарских прописа. Сматра се да је ризик генерално већи у банкама са контролним акционарима чија је улога у одлучивању значајна. Овај ефекат може бити ублажен одговарајућом законском регулативом која укључује заштиту мањинских акционара (Beltratti, Stulz, 2009:3).

Турбуленције на финансијском тржишту утицале су на модификовање улоге банкарског менаџмента. Повећана је потреба за квалитетном организацијом корпоративног управљања у банкама, а приступ уређивању и надзору банака драстично се променио. Акционари, по правилу, треба да имају кључну улогу у надзору банкарског пословања. Од њих се очекује одабир стручног надзорног одбора чији су чланови искусни и квалификовани за пројектовање реалних циљева. Надзорни одбор мора бити способан да усвоји одговарајућу пословну стратегију банке, надзире њено пословање и финансијску позицију, одржава примерену капитализацију и спречи самоуслужну праксу на нивоу читаве банке.

У стварности акционари нису у могућности да обављају надзор над великим банкама с великом дисперзијом власничких удела. И док оснивачи банака морају удовољити одређеним стандардима, с развојем банке и дисперзијом власништва акционари могу постати толико дифузни да поједини од њих немају ефективног права гласа у управи банке и имају мало расположивих могућности, осим продаје својих акција, ако се не слажу са начином управљања банком. У таквим случајевима делотворност надзорних институција постаје кључна. Будући да се окружење у којем банке послују значајно променило, проблематика управљања банкарским ризицима постаје све актуелнија. Ново банкарско окружење и повећана тржишна нестабилност учинили су нужним развој технике управљања ризицима.

Два су базична циља управљања ризицима у банкарском пословању: прво, избегавање инсолвентности банке, и друго, максимизирање стопе приноса капитала (Mason, Rosner, 2009:8). При томе, важно је да ризици банке буду правилно процењени. Поред тога што у условима пословања банке у којој акционари који поседују акције са правом гласа преко скупштине воде рачуна и старају се о ризицима у пословању банке, посебну улогу у управљању ризицима има управни одбор банке.

Банка мора имати информисану управу која стратешки води одређеним правцем управљања ризиком. Битна компонента стратешког упутства је утврђивање толеранције ризика. Управа треба да потврди ову толеранцију ризика, одобравајући политику која поставља стандарде за природу и ниво ризика који је банка спремна да преузме. Ако борд усвоји оквир за толеранцију ризика, он мора да се побрине да се његова упутства и одлука поштују. Менаџмент банке је одговоран за имплементацију, интегритет и одржавање система управљања ризиком.

Управљање ризиком (*risk management*) се развило у врло користан менаџмент, као активност која укључује уочавање ризика, процену, развој стратегија за управљање њиме, као и управљачке ресурсе. Иако је управљање ризиком одувек било део људске активности и њихових организација, прошло је неколико деценија пре него што је интегрисани приступ прихваћен од менаџера и доносиоца одлука. Циљеви *risk managementa* јесу првенствено у смањењу разних ризика који се односе на претходну селекцију прихватљивих аспеката попут: бројних извора претњи проузрокованих окружењем, технологијом, људским фактором, организацијама и политиком. Овај појам се врло често користи и у области осигурања.

Ризици у пословању су карактеристика сваког банкарског посла, а неизвесност расте са променама депозита, каматних стопа и са неспособношћу дужника да врати кредит, као и под дејством фактора попут дерегулације, моралног хазарда и уласком банака у послове који не спадају у традиционално банкарске. Постоји више облика осигурања од ризика, обезбеђених инструментима која сама банка установљава (меница, хипотека, залога) или преко одређених инструмената попут гаранција, хедџинга, преко осигуравајућих кућа и других институција којима је обезбеђење ризика професионална делатност. У свему овоме је веома важно да банка има добро структуриране стратегије, политике, правну регулативу, органе и процедуре за управљање ризицима. Централна банка и законодавство установљавају оквире за управљање ризицима (у корпорацијама и банкама), а у оквиру тако постављеног система банка својим активностима конкретно уређује свој начин управљања ризицима.

3. Видови ризика

У пракси се привредни субјекти најчешће сусрећу са тржишним, кредитним и пословним ризиком чије деловање може бити самостално и синергијско (Drehmann, 2008:74) Са тржишним ризиком се углавном суочавају банке које се баве пословима инвестиционог банкарства код дужничких хартија од

вредности са фиксном или променљивом каматном стопом, трансакцијама са дериватима и акцијама. Он се превасходно односи на промене цене акција, каматних стопа и девизног курса. То је ризик који банка сноси услед неповољних кретања тржишних цена. Изложеност таквом ризику може настати уколико банка предузима намерне спекулативне радње или може проистећи из банкарске активности трговања девизама. Базелски комитет за банкарски надзор² је дефинисао тржишни ризик као ризик губитка на билансним и ванбилансним ставкама услед кретања тржишних цена. Сходно томе, он предвиђа обавезу банака да захтеве у погледу висине капитала, који проистичу из њихове изложености тржишном ризику, испуњавају на дневној бази.³ По својој природи, тржишни ризик захтева трајну пажњу управе као и примене анализе. Менаџмент треба да буде свестан начина на који је изложеност неке банке тржишном ризику повезана с њеним капиталом. Политике управљања тржишним ризиком треба прецизно да наведу циљеве одређене банке и односне смернице политике су успостављене да би се капитал заштитио од негативног утицаја неповољног кретања цена.

Традиционално банкарско пословање подразумева преузимање улоге посредника између привредних субјеката који имају привремени суфицит новца и алокацију тих средстава према субјектима којима су потребна новчана средства. Обављањем алокацијске функције банкарског пословања настаје кредитни ризик, који се може дефинисати као „потенцијални губитак услед немогућности, невољности или неправовремености друге уговорне стране за поштовање финансијске обавезе“ (Laucosk, 2014: 114). Сматра се да је кредитни ризик један од најважнијих чиниоца који утиче на зараде банака и вредност финансијских инструмената. Стога, свако закашњење или изостанак враћања уговорене главнице и камата редукује стварни добитак банке и на тај начин смањује њену стварну вредност. У оквиру пословања банака јављају се и други извори кредитног ризика попут акцепта, међубанкарских и девизних трансакција,

2 Базелски комитет за банкарски надзор (*Basel Committee on Banking Supervision*) је форум за расправу између националних органа за надзор и место за међусобну размену информација, укључујући размену искустава о успешности метода и техника надзора међународно активних банака. На њему је више пута договорана група минималних стандарда које национални регулатори треба да поставе у свом националном надзору да би се добио жељени степен надзора у међународном банкарству.

3 Претпоставка је да банка има три облика финансијских инструмената за које се израчунава висина тржишног ризика на дневној бази: акције, обвезнице и девизе. За ова три финансијска инструмента израчунава се и укупан ризик за цео пословни портфолио који подлеже тржишном ризику. Обзиром да сви ризици не наступају истовремено, врши се диверсификација портфолија као и код хартија од вредности.

финансијских терминских уговора, swarova, акција, обвезница, опција, одобравања гаранција и сл. Важност проучавања кредитног ризика потврђује и Базелски комитет за банкарски надзор, према чијем тумачењу лоше постављени стандарди за одобравање кредита, лоше управљање укупним кредитним портфељем банке и недовољно праћење економских кретања која утичу на финансијску стабилност клијената банке још увек представљају велики проблем у пословању банака (Jones, Hensher, 2008: 27). Упркос иновацијама у домену финансијских услуга, кредитни ризик представља најзначајнији појединачни узрок стечаја банака.⁴ Неспособност дужника за подмирење преузетих обавеза може додатно изложити банку ризику ликвидности који може резултирати стечајем. Како у случају отварања стечаја имовина дужника најчешће бива продата испод тржишне вредности, један део имовине привредног друштва мора бити финансиран сопственим капиталом који у том случају представља амортизер у односу на потенцијалне губитнике (Saunders, Allen, 2010:12). Да би банка могла ефикасно да се брани од кредитног ризика потребно је вршити редовно ревидирање кредита који нису у потпуности отплаћени.

Када је у питању пословни ризик, он се у најширем смислу речи дефинише као неизвесност или несигурност остварења очекиваног исхода пословно-финансијске активности. По правилу, свако непланирано и изненадно дешавање у појединим активностима банке може се дефинисати као ризик. Узевши у обзир чињеницу да банке послују специфичном робом, дефинисање ризика у банкарству изискује нешто ужи приступ. Да би ризик постојао у финансијском пословању мора бити могућ, да проузрокује штету, да је неизвештан и случајан (Vaughan, 1995:4).

4. Екстерна регулација

Регулација банака се превасходно планира и усклађује на међународном нивоу због повезаности финансијских институција. Сарадњом Међународног монетарног фонда, Светске банке и других међународних регионалних тела и организација у оквиру УН, Европске уније, ОЕЦД, створен је систем стандарда и кодекса који покрива значајан блок економских, финансијских и банкарских политика. Успостављање и одржавање финансијске стабилности у нашој земљи обезбеђује се, између осталог, усаглашавањем законодавства са стандардима Базелског комитета за банкарски надзор. Стандарди Базелског комитета су механизми за

⁴ Разлог томе је и што се више од 80% биланса стања банака односи на овај вид управљања ризицима. Тако је у САД у раздобљу од 1980. до 1993. године у стечај отишло 1.500 банака, а кључни разлог њихове пропасти била је прекомерна изложеност кредитним ризицима или неодговарајуће управљање истим.

успостављање глобалне стабилности финансијског тржишта и преточени су у директиве ЕУ за адекватност капитала и управљање ризицима у пословању банака, њихову регулацију и контролу. Сврха Базел стандарда је постављање извесних ограничења у пословању банака, а састоје се од три пакета прописа који регулишу различита питања (Basel Committee on Banking Supervision, 2008:17–23).⁵

Први међународни споразум који регулише управљање и покривеност ризика капиталом у банкарском сектору познат је под називом Базел I.⁶ Њиме су постављена правила банкама за управљање капиталом, при чему се од банака захтева више капитала којим би се покрила ризична имовина (Saunders, et al. 2010: 23). Потреба за прилагођенијим приступом кредитном ризику, који банкама нуди могућност избора између више метода обрачуна капиталних захтева, исходovala је нови стандард назван Базел II. Интерни систем рангирања клијената⁷ представља значајнију иновацију овог стандарда (Cannata, Quagliariello, 2009:64). Њиме се допушта банкама самостална процена вероватности неплаћања, а остале компоненте ризика одређује супервизор. Овакав приступ мерењу кредитног ризика преузет је из праксе великих интернационалних банака. Друга иновација по важности је покривање појединих ризика уз помоћ различитих метода које су прилагођене комплексности пословања банка.⁸ Упркос чињеници да је Базел II увео значајне новине, регулатори и светска јавност указали су на његове недостатке због чега је донета одлука о реформи, односно успостављању новог регулаторног оквира названог *Глобални регулаторни оквир за отпорност банака и банкарског система* (Cannata, et al. 2009:66). Иако је Базел III донет 2010. године, његова потпуна примена предвиђена је тек за почетак 2019. године. Циљ новог споразума није да у потпуности замени стари, већ да ојача претходне принципе Базела II и стави већи нагласак на квалитет капитала, а не на његову количину како је било предвиђено.

5 Вођени потребом да се побољша сигурност банкарског система дефинисани су општи принципи супервизије познати као Базелски принципи и стандарди. По њима, кључни ризици са којима се банке суочавају су: 1) кредитни ризик; 2) ризик земље и ризик трансфера; 3) тржишни ризик; 4) ризик каматне стопе; 5) ризик ликвидности; 6) оперативни ризик; 7) законски ризик и ризик репутације; 8) валутни ризик.

6 Службени назив споразума је *Одлука о адекватности капитала*.

7 Према интерном систему рангирања, банка разврстава своја потраживања у 5 основних група зависно до ризика на: 1) трговачка друштва; 2) државне институције; 3) банке; 4) становништво; 5) власничке хартије од вредности.

8 Базел II темељи се на три захтева: 1) минимални капитални захтев; 2) регулаторни надзор; 3) тржишна дисциплина.

Базел III је настао као одговор на светску економску кризу која је 2007. године започела у Сједињеним Америчким Државама, а главни циљ му је стварање банкарског система који је отпорнији и може боље да се носи с новим финансијским кризама. Нови споразум задржава стару конструкцију која се састоји од три принципа, али у овом случају три темељна начела су додатно ојачана новим правилима. Према предлогу Директиве уводе се три нова заштитна слоја капитала (*capital buffers*) која кредитне институције морају одржавати уз минималну адекватност гаранцијског капитала, и то у облику најквалитетнијих инструмената (Angelini, Clerc, Curdia, Gambacorta 2011:29). Овога пута је остављено више могућности регулаторима како не би морали да примене иста правила на све банке које се у пракси значајно разликују. Једна од најважнијих новина које доноси Базел III је и постојање проактивног слоја капитала који штити банку од негативних шокова на тржишту (Wellink, 2011: 56). Претходна правила којима су се банке штитиле од нестабилности су теоретски врло добро функционисала у време привредног раста, али када би се догодили велики финансијски шокови који би тренутно довели до велике економске нестабилности, банке би се нашле у ситуацији да не могу задовољити све више капиталне захтеве који настају усред погоршања општег тржишног стања. Базел III задржава разлике првог и другог принципа, али ограничава њихов састав за квалитетније управљање капиталом који је у стању да боље апсорбује губитке. Како би банке могле да користе један од ових стандарда потребна су велика издвајања за развој нових облика и улагања у људске ресурсе да би се оспособили стручњаци за рад са напредним моделима (Angelini et al. 2011: 30). Поред усклађивања са релевантним правним актима ЕУ у области банкарства, основни циљеви усвајања ових принципа су подизање квалитета капитала, боље праћење и контрола изложености банке ризику ликвидности, јачање тржишне дисциплине и транспарентности пословања банака објављивањем свих релевантних информација о пословању банке, као и прилагођавање извештајног система новим регулаторним решењима.

Сагласно одредбама Базелских уговора, кредитни ризик је могуће мерити на различите начине. За банке је најмање захтеван стандардизовани приступ који се темељи на употреби рејтинга кредитних агенција за мерење кредитног ризика у банкарству. Оне су специјализоване да на основу расположивих података оцењују способност клијената за враћање будућих преузетих обавеза. Кредитне рејтинг агенције имају значајан утицај у данашњем свету и без њих тренутно није могуће замислити функционисање савремених финансијских тржишта.⁹ Рејтинг

9 У неким државама примарни извор дужничког капитала су постала тржишта која се увелико ослањају на мишљења поменутих агенција које постају све утицајније широм

је постао улазница на тржишта новца и капитала¹⁰ и основно средство разликовања хартија од вредности на оне који се налазе у инвестиционом или шпекулативном разреду, што посебно долази до изражаја од када су донесени закони у САД који фаворизују ХВО који су унутар инвестиционих разреда (Kruck, 2011:76).

Да би банке могле да користе неки од датих стандарда потребна су велика издвајања за развој нових облика и улагања у људске ресурсе како би се оспособили стручњаци за рад са напредним моделима (Glantz, et al. 2008: 16). Имплементацијом Базел принципа мења се начин пословања банака, организација пословних процеса као и радне процедуре, што изискује врло значајне финансијске и организационе напоре, посебно за мање и средње банке. Услед тога постоји и могућност да се смернице споразума почну доживљавати као регулаторно оптерећење, а не као могућност унапређења пословања (Laycock, 2014: 83).

5. Закључак

Порастом комплексности финансијских тржишта управљање банкарским ризиком добија на значају. Банке се суочавају са спектром ризика у свом пословању. Разумевањем сваког од ризика, банке могу предвидети укупну изложеност према сваком од њих и начин како то може утицати на њихово пословање. Такође, банке настоје да прате, мере и контролишу ризике како би смањиле изложеност према истима. Анализирајући утицај ризика може се закључити да су за пословање банака најзначајнији кредитни ризик, ризик ликвидности, као и тржишни ризици који могу резултирати губицима произашлим из неповољних промена у валутном курсу или ценама акција, обвезница или других хартија од вредности. У банкарској и корпоративној пракси предузимају се мере да се ризик у сваком послу смањи. Одговорно банкарско пословање подразумева јасно дефинисану

света, покривајући хартије од вредности у износу од 34 билиона долара и 750 милијарди долара вредне зајмове. На тржишту доминирају три највеће рејтинг агенције које заузимају преко 90 % укупног тржишта кредитних рејтинга. Три најважније агенције су Standard&Poor, Moody's и Fitch, а процењује се да су 2005. године прве две агенције остваривале око 77 % светских прихода у овој индустрији, док је Fitch остварио 15 % од укупних прихода споменуте индустрије. Олигополистички положај рејтинг агенција често изазива забинутост у јавности. Председник немачког регулаторног тела *BaFin*, изјавио је да рејтинг агенције обављају добар и значајан посао, али свеједно постају „светске силе без контроле“.

10 Као главни разлози високог позиционирања рејтинг агенција наводе се: 1) слом Breton Woods система; 2) либерализација и дерегулација токова капитала у САД и УК; 3) глобализација финансијских тржишта.

политику, смернице, као и регулативу управљања најважнијим ризицима. Јасно дефинисан однос према ризику значи јасно дефинисати склоност и изложеност банке према одређеном ризику или групи ризика.

Литература/References

Angelini, P., Clerc, L., Curdia, V., Gambacorta, L. (2011), *Basel III: Long-Term Impact on Economic Performance and Fluctuations*, Bank for International Settlements, BIS Working Paper Series.

Beltratti, A., Stulz, R. (2009) *Why Did Some Banks Perform Better during the Credit Crisis? A Cross-Country Study of the Impact of Governance and Regulation*, The Ohio State University, NBER, and ECGI, Finance Working Paper N°. 254/2009, 3.

Basel Committee on Banking Supervision (2008), *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision*.

Cannata, F., Quagliariello, M. (2009). *The role of Basel II in the subprime financial crisis: guilty or not guilty?*. CAREFIN Research Paper, (3/09).

Drehmann, M. (2008), *Stress Tests: Objectives, Challenges and Modelling Choices*, Riksbank Economic Review, 2/2008, p.p. 60–92.

Glantz, M., & Mun, J. (2008). *The banker's handbook on credit risk: implementing Basel II*. Amsterdam: Academic Press.

Иваниш, М. (2012), *Ризици у банкарском пословању*, Правно-економски погледи, 3/2012, с. 1–15.

Jones, S., Hensher, D. (2008), *Advances in credit risk modelling and corporate bankruptcy prediction*, Cambridge: Cambridge University Press.

Kruck, A. (2011), *Private ratings, public regulations: credit rating agencies and global financial governance*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Laycock, M. (2014), *Risk management at the top: a guide to risk and its governance in financial institutions*, Chichester: John Wiley&Sons.

Mason, J. Rosner, J., *Where Did the Risk Go? How Misapplied Bond Ratings Cause Mortgage Backed Securities and Collateralized Debt Obligation Market Disruptions*, Hudson Institute Working Paper. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1027475>, 8.

Saunders, A., Allen, L. (2010), *Credit risk measurement in and out of the financial crisis. New Approaches to Value at Risk and Other Paradigms*. New Jersey: John Wiley& Sons

Vaughan. H. (1995), *Osnovi osuguranja – upravljanje rizicima*, MATE (John Wiley&Sons, Inc), Zagreb.

Wellink, N. (2011) *Basel III and beyond: Remarks on high level meeting on better supervision and better banking in the post-crisis era*, www.bis.org/speeches/sp110118.pdf

Milena Jovanović Zattila, LL.D.
Full Professor,
Faculty of Law, University of Niš

RISK MANAGEMENT IN BANKING

Summary

In the competitive financial market conditions, risk is an essential feature of banking activities, which pervades the entire bank management strategy and organization. Modern business conditions have influenced the transformation of banks into financial holding companies which do their business in all segments of the global financial market. As a result, they encounter different types of risks. If they assess and manage their risks inadequately, they are exposed to the possibility of opening bankruptcy. Therefore, business management in banks today is increasingly conceptualized as risk management. Considering that banks largely operate with financial instruments owned by another, risk taking is a dominant feature of banks. The paper aims to point out the basic risks in banking operations and the complexity of factors that determine these risks.

Keywords: bank, risk management, financial market, bank exposure, liquidity.